

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ДО СКЛАДАННЯ ЕДКІ

DEVELOPMENT OF LEXICAL COMPETENCE IN A FOREIGN LANGUAGE OF STUDENTS IN HIGHER MEDICAL EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN THE PROCESS OF PREPARATION FOR UNIFIED STATE QUALIFYING EXAM

Головним завданням сучасної вищої медичної освіти є підготовка висококваліфікованих та конкурентоспроможних на світовому ринку праці фахівців, що вимагає високого рівня володіння іноземною мовою та достатнім рівнем знань фахової лексики для успішного складання акредитованих міжнародних іспитів іноземною мовою.

Статтю присвячено пошуку ефективних методів формування іноземної лексичної компетентності студентів вищих медичних закладів освіти у процесі підготовки до складання ЕДКІ.

Встановлено, що формування лексичної компетентності має відбуватися в 3 етапи, а саме: семантизації, під час якої здобувачів ознайомлюють з новим лексичним матеріалом; автоматизації, яка спрямована на формування і первинне закріплення навичок використання лексичних одиниць; репродукції, що дозволяє удосконалити навички та розвинути вміння використовувати засвоєні лексичні одиниці у різних видах мовленнєвої діяльності.

У статті охарактеризовано та наведено приклади вправ для кожного з етапів. Доведено, що на етапі семантизації корисними будуть вправи на співставлення, знаходження визначень, здогадку; підбір синонімів (антонімів), трактування скорочень; на етапі автоматизації доречними будуть вправи на доповнення чи заміну, складання інтелектуальних карт; на репродуктивному етапі корисними будуть вправи на побудову власних висловлювань, знаходження помилок, визначення співвідношень, перекладу.

Авторами робиться спроба довести, що ефективним методом формування іноземної лексичної компетентності для студентів медичних закладів вищої освіти також є читання текстів професійного спрямування. Охарактеризовано та надано приклади роботи з лексичним матеріалом над кожним з етапів.

Згідно проведеного аналізу статистичних даних щодо ефективності складання іспиту з англійської мови професійного спрямування студентами 3-х курсів спеціальностей «Стоматологія», «Фармація» та «Медицина» Дніпровського державного медичного університету, доведено, що якісні показники складання іспиту зросли на 11% завдяки застосуванню описаної методики формування лексичної компетентності майбутніх лікарів.

Ключові слова: іноземна лексична компетентність, медична термінологія, система вправ, фахові тексти.

The main task of modern higher medical education is the training of highly qualified and competitive specialists in the global labor market, which requires a high level of foreign language proficiency and a sufficient level of knowledge of professional vocabulary for successfully passing accredited international exams in a foreign language.

The article is devoted to the search for effective methods formation of foreign language lexical competence in students of higher medical educational institutions in the process of preparation for taking the licensing examination.

It was established that the formation of lexical competence should take place in 3 stages, namely: semanticization, during which new lexical material is introduced; automation, which is aimed at the formation and primary consolidation of using lexical units skills; reproduction, which allows to improve skills and develop the ability to use learned lexical units in various types of speech activity.

The article describes and gives examples of exercises for each of the stages. It has been proven that at the stage of semanticization exercises on matching, finding definitions, and guessing will be useful; selection of synonyms (antonyms), interpretation of abbreviations; at the stage of automation, exercises on addition or replacement, compilation of intelligent maps will be appropriate; at the reproductive stage, exercises on constructing one's own statements, finding mistakes, determining relationships, and paraphrasing will be useful.

The authors attempt to prove that reading professional texts is also an effective method of forming foreign language lexical competence for students of medical higher educational institutions. Examples of work with lexical material on each of the stages are described and provided.

According to the analysis of statistical data on the efficiency of passing the professional English language exam by students of the 3rd courses of the specialties "Dentistry", "Pharmacy" and "Medicine" of Dnipro State Medical University, it was proven that the qualitative indicators of passing the exam increased by 11% thanks to the application of the described methods of forming lexical competence of future doctors.

Key words: foreign language lexical competence, medical terminology, system of exercises, professional texts.

УДК 378

DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/62.2.10>

Нашиванько О.В.,

канд. філол. наук,
ст. викладач кафедри мовної підготовки
та гуманітарних наук
Дніпровського державного
медичного університету

Резунова В.В.,

викладач кафедри мовної підготовки
та гуманітарних наук
Дніпровського державного
медичного університету

Постановка проблеми у загальному вигляді.

З давніх часів знання іноземних мов було ваговим фактором культурного та професійного розвитку особистості. Технологій 21 сторіччя значно розширили кордони професійного спілкування, що, в свою чергу, призвело до збільшення соціального

замовлення на фахівців з високим рівнем іноземної компетентності.

Наближення вітчизняної системи підготовки лікарів до європейських стандартів призвело до зміни в ліцензійних вимогах підготовки спеціалістів медичного профілю, а для встановлення

відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей було запроваджено складання Єдиного державного кваліфікаційного іспиту (ЄДКІ) для здобувачів ступеня вищої освіти магістр за спеціальностями галузі знань 22 «Охорона здоров'я», частиною якого є іспит з англійської мови професійного спрямування, який проводиться після закінчення 3 курсу. Проведення іспиту має на меті оцінку рівня розуміння англійської мови професійного спрямування, основою якої є термінологічна база фахових дисциплін [6]. Саме тому, проблема формування лексичної компетентності майбутніх лікарів є досить актуальною.

Мета статті – визначити ефективні методи формування іншомовної лексичної компетентності майбутніх лікарів у процесі підготовки до складання ЄДКІ.

Згідно поставленої мети передбачаємо розв'язати такі завдання:

- визначити сутність поняття «іншомовна лексична компетентність»;
- розкрити сучасні методи формування іншомовної лексичної компетентності студентів вищих медичних закладів освіти;
- охарактеризувати вплив цих методів на ефективність складання іспиту з англійської мови професійного спрямування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі формування іншомовної лексичної компетентності присвячено значну кількість робіт таких вітчизняних та зарубіжних вчених, як: Л. Банкевич, А. Боковня, В. Бухбіндер, В. Горбачов, Н. Вишнякова, О. Долматовська, О. Тарнопольський, Н. Форкун, С. Шатілов, R. Carter, M. McCarthy, R. Ellis, R. Gairns, M. Lewis, I. Nation, L. Taylor та ін.

Крім того, в роботах вчених знаходимо дослідження, які присвячені формуванню: іншомовної лексичної компетентності школярів (Є. Долинський), іншомовної лексичної компетентності здобувачів у немовних ЗВО (О. Ковальчук, В. Коваленко, Л. Тернавська, О. Шаурман), лексичної компетенції майбутніх філологів (С. Амеліна), англомовної лексичної компетентності майбутніх лікарів через професійно-орієнтоване читання (Л. Бірецька).

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Здійснений огляд літератури показує лише часткове вирішення проблеми формування іншомовної лексичної компетентності майбутніх лікарів, саме тому проблема пошуку ефективних методів формування зазначеної вище компетентності студентів вищих медичних закладів освіти у процесі підготовки до складання ЄДКІ залишається не вирішеною.

Виклад основного матеріалу. Рівень володіння іноземною мовою безпосередньо залежить

від рівня сформованості лексичної компетентності, яка передбачає здатність адекватно використовувати словниковий запас мови, що вивчається. Знання професійної іншомовної лексики, в свою чергу, забезпечує ефективне функціонування майбутнього лікаря.

В контексті нашого дослідження, вважаємо за необхідне розглянути тлумачення такого важливого поняття як «іншомовна лексична компетентність», під якою, на думку науковців, слід розуміти наявність у окремого індивіда певного запасу іншомовних слів у межах професійного спілкування та вміння адекватно їх використовувати у контексті під час усної чи письмової комунікації [1–5].

Погоджуючись з думкою С. Амеліної, вважаємо, що процес формування іншомовної лексичної компетентності майбутніх лікарів слід проводити у наступні етапи:

1 етап – семантизація, під час якої здобувачів ознайомлюють з новим лексичним матеріалом;

2 етап – автоматизація, яка спрямована на формування і первинне закріплення навичок використання лексичних одиниць;

3 етап – репродукція, основна мета якого – удосконалити навички та розвинути вміння використовувати засвоєні лексичні одиниці у різних видах мовленнєвої діяльності [1, с. 134].

На етапі семантизації корисними будуть вправи на: співставлення слів з картинками; знаходження визначень до термінів; згодадку про значення завдяки подібності слів рідної мови; підбір синонімів (антонімів) до термінів; трактування скорочень тощо.

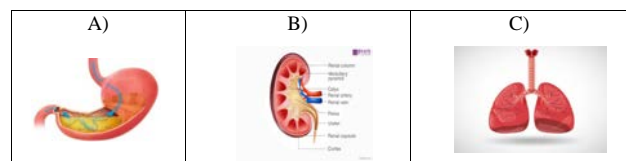
Наприклад:

Match the words (1-3) and the pictures (A-C)
(Поєднайте слова (1-3) і малюнки (A-C):

1. Lungs

2. Stomach

3. Kidney

Give the full names of abbreviations (Надайте повні назви зазначених скорочень):

AIDS (acquired immune deficiency syndrome), HBV, HIV, HCV, SLE, BP, FBC, GP, COPD, ARG, PEF, CRP, CNS, CVS. CT, ECG, ENT, MRI, RBC, WBC.

На етапі автоматизації можна запропонувати студентам вправи на доповнення пропусків у реченнях з числа запропонованих варіантів, заповнення пропусків у реченні власними словами, заміну виділених у реченні слів на слова, що подібні за значенням, складання інтелектуальних карт тощо.

Наприклад:

Complete the following sentences choosing suitable words (Доповніть речення, добираючи потрібні слова):

- The lungs belong to....system.
a) urinary b) respiratory c) digestive d) vascular
- The....is the largest and longest bone in the trunk.
a) ulna b) radius c) femur d) breastbone
- The....contains only one large bone – humerus.
a) foot b) hand c) arm d) thigh
- The....branches into two smaller arteries in the lower body.
a) heart b) atrium c) aorta d) vena cava
- The liver excretes about 2 pints of ....a day.
a) acid b) saliva c) bile d) water absorption

Match the words 1-10 with their synonyms (a-j) (Поєднайте слова (1-10) з їх синонімами (a-j)):

1. germ	a. method
2. previous	b. illness
3. technique	c. to contaminate
4. to cause	d. significant
5. disease	e. microorganism
6. to infect	f. to happen
7. to inject	g. to bring on
8. important	h. foregoing
9. to occur	i. to pass away
10. to die	j. to infuse

На репродуктивному етапі корисними будуть вправи на побудову речень чи висловлювань за даними компонентами чи ситуацією, знаходження помилок у реченнях, завершення висловлювань власними прикладами, визначення співвідношень між реченнями/висловлюваннями і малюнками; розширення чи скорочення речення чи висловлювання, перефразування тощо.

Наприклад:

Name a dental emergency (1-6) and tell how to deal with the problem (Назвіть стоматологічні проблеми, зображені на малюнках (1-6) та скажіть як з ними впоратися):

For example, when your tooth is knocked out, rinse it gently with tap water while holding it by the top of the tooth (crown). Do not rub or scrub the tooth or touch the root. Store the tooth properly for transport to the dentist.

Name a symptom and tell what system of the body it belongs to (Назвіть симптоми, зображені на малюнках (1-8) і вкажіть, до якої системи організму вони відносяться).

Згідно досліджень багатьох науковців, ефективним методом формування іншомовної лексичної компетентності для студентів немовних закладів вищої освіти також є **ЧИТАННЯ ТЕКСТІВ** професійного спрямування. Так, готуючи майбутніх лікарів до професійної діяльності використовуємо тексти медичного спрямування з офіційного сайту BBC, адже вони приваблюють студентів новизною і цікавими фактами, формують навички іншомовного читання, дають можливість читачеві значно збагатити та розширити словниковий запас фаховою термінологією.

Дотримуючись методики роботи з текстом, пропонуємо різні завдання лексичного спрямування на різних етапах роботи з текстом. Так, на дотекстовому етапі роботи з текстом «Milton Keynes hospital allows first dog into labour ward» пропонуються наступні завдання:

Match the words (1-10) from the left column to their Ukrainian equivalents and synonyms from the right one (Підберіть до слів (1-10) з лівої колонки їх українські відповідники та синоніми (a-p) з правої колонки)

Example: пологи – birth, parturition, labour, delivery

1. пологове відділення	a) labour
2. акушерка	b) pregnant
3. пологи	c) fetus
4. породілля	d) maternity ward
5. акушерство	e) delivery
6. вагітна	f) misbirth
7. Кесарів розтин	g) Caesarian section
8. недоношена дитина	h) parturient
9. плід	i) midwife
10. викидень	j) premature neonate
	k) parturition
	l) abortion
	m) birth
	n) obstetrics
	o) miscarriage
	p) gravid

Match the term in the left column (1-6) ant its definition (a-f) in the right one as in the example. (Підберіть до термінів (1-6) з лівої колонки їх визначення (a-f) з правої колонки).

1. pregnant __c__	a) a specialist who is trained to assist women in childbirth
2. delivery	b) a spontaneous or unplanned expulsion of fetus from the womb
3. a midwife	c) a woman having a fetus in her uterus
4. a fetus	d) a process of childbirth
5. Caesarian section	e) an embryo
6. misbirth	f) a surgical operation for delivery a child by cutting through the wall of the mother's abdomen

На післятекстовому етапі доречно використувати наступні вправи:

Add your own word to make a word combination (Додайте власне слово, щоб створити словосполучення):

1. **Vascular** – (possible word) disease/obstruction
2. **To confirm** – a diagnose/identity
- 3 **An increased** – BP/temperature
4. **A sharp** – pain
5. **Squeezing in** – the chest
6. **Frequent** – attacks/bouts

Match the symptoms (a-n) to the disease (1-5)

(Встановіть відповідність між симптомами (a-n) та хворобою (1-5))

1. diphtheria	a) skin lesions
2. tetanus	b) thick grey/white coating on the back of the throat, nose and tongue
3. pneumonia	c) stiffness of jaw muscles
4. pneumothorax	d) sudden chest pain
5. SLE	e) sore throat
	f) sweating
	g) difficult swallowing
	h) fatigue
	i) skin rash
	j) pain and swollen joints
	k) increased heartbeat
	l) shortness of breath
	m) dry cough
	n) butterfly-shape rash on the face

З метою виявлення впливу зазначених вище методів формування лексичної компетентності на ефективність складання іспиту з англійської мови професійного спрямування студентами вищих медичних закладів освіти, нами було проведено огляд статистичних даних щодо результатів складання іспиту студентами 3-х курсів спеціальностей «Стоматологія», «Фармація» та «Медицина» Дніпровської державної медичної академії за останні навчальні роки.

Результати виявили, що якісний показник складання іспиту з англійської мови професійного спрямування серед студентів, які готувалися до його складання за вище описаною методикою виріс на **11** відсотків, з **21** – у 2019–2020 навчальному році до **32** – у 2021–2022 навчальному році.

Таблиця 1

Результати складання іспиту з англійської мови професійного спрямування (у відсотках)

Навчальні роки	Назва спеціальності			Загальна кількість
	Стоматологія	Фармація	Медицина	
2019–2020	20 %	17 %	25 %	21 %
2020–2021	25 %	27 %	30 %	27 %
2021–2022	30 %	32 %	33 %	32 %

Таким чином, ефективними методами формування іншомовної лексичної компетентності майбутніх лікарів є підбір спеціальних вправ на різних етапах ознайомлення з лексичними одиницями та читання фахових текстів.

Висновки. Підсумовуючи зазначене вище, можемо констатувати, що знання іноземної мови дає можливість студентам медичних закладів вищої освіти не лише успішно складати ЄДКІ, але й можливість продовжити навчання за кордоном, пройти стажування за фахом в іноземній клініці, або, навіть, отримати роботу в іншій країні.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Амеліна С.М. Методика формування лексичної компетенції майбутніх філологів. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Педагогіка і психологія.* 2014. № 2 (8). С. 9–13.
2. Бірецька Л. С. Особливості формування англійської лексичної компетентності майбутніх лікарів у професійно орієнтованому читанні. *Молодий вчений.* 2016. № 11. С. 410–414.
3. Долинський Є. В. Методика формування іншомовної лексичної компетентності за допомогою посібника елективного курсу "Моя Франція". *Проблеми сучасного підручника.* 2015. Вип. 15(1). С. 179–186.
4. Ковальчук О., Коваленко О. Навчання іншомовної професійно-орієнтованої лексики у немовних ЗВО. *Іноватика у вихованні.* 2019. № 9. С. 64–71.
5. Тернавська Л.М., Шауерман О.А. Формування іншомовної лексичної компетентності студентів немовних ВНЗ засобами фразеології. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Педагогіка і психологія.* 2015. № 1. С. 188–192.
6. Центр тестування при Міністерстві охорони здоров'я. URL: <https://www.testcentr.org.ua/uk/amps> (дата звернення: 15.08.2023).